

รายงานการประชุม
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓
วันอังคารที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.
ณ ห้องประหยัด บุรณศิริ อาคาร ๑ ชั้น ๓
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรรมการผู้มาประชุม

๑. นายปกรณ์ ปรียากร	ประธานกรรมการ
๒. นายธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	กรรมการ
๓. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	กรรมการ
๔. นายนรชิต สิงหเสนี	กรรมการ
๕. นายวุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	กรรมการ
๖. นายสุภาพ คลี่ขจาย	กรรมการ
๗. นายอนุสรณ์ ลีมนาน	กรรมการ
๘. นายเรืองวิทย์ เกษสุวรรณ	กรรมการ
๙. นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม	กรรมการ
๑๐. นายวันฉัตร สุวรรณกิตติ	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายกฤตกร เชษฐชัยวงศ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปฯ

กรรมการผู้ลาประชุม

๑. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	ติดภารกิจ
๒. พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ	ติดภารกิจ
๓. นายเชษฐา โทณะวนิก	ติดภารกิจ
๔. นายสัศพัศ แสงฉาย	ติดภารกิจ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.- ๑๐. เจ้าหน้าที่ สศช. จำนวน ๑๐ คน

เริ่มประชุม เวลา ๐๙.๓๐ น.

วาระการประชุมที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

๑. ประธานกรรมการฯ กล่าวต้อนรับกรรมการฯ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระวาระ

๒. มติที่ประชุม รับทราบ

วาระการประชุมที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณารับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๗/๒๕๖๓ เมื่อวันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องสุนทร หงส์ลดารมภ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๗/๒๕๖๓

วาระการประชุมที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

วาระการประชุมที่ ๓.๑ ความคืบหน้า (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งความคืบหน้า (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ได้มีมติที่ประชุมที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

๑.๑.๑ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ตามที่ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ ด้าน เสนอ พร้อมทั้งมอบหมาย สศช. ในฐานะฝ่าย เลขานุการฯ นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติแผนและ ขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

๑.๑.๒ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ตามที่สำนักงานฯ เสนอ เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานระยะต่อไป เมื่อแผนฯ ประกาศบังคับใช้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องนำกิจกรรมปฏิรูป ประเทศที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ไป ดำเนินการต่อตามขั้นตอนและวิธีการ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าประสงค์ที่กำหนด ซึ่งมีแนว ทางการขับเคลื่อนแผนฯ ในระยะต่อไป รวม ๖ ประเด็น ดังนี้

(๑) การดำเนินกิจกรรมของแผนเดิมคู่ขนานกับกิจกรรม Big Rock โดยมอบหมายให้ หน่วยงานผู้รับผิดชอบปรับไปดำเนินการในลักษณะภารกิจปกติของหน่วยงาน

(๒) การสื่อสารสร้างความเข้าใจกิจกรรม Big Rock เพื่อถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ โดยมอบหมาย สำนักงานฯ จัดการประชุมระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมกันในกิจกรรม Big Rock ที่กำหนดไว้ในแผนฯ รวมทั้งเป็นการถ่ายทอดขั้นตอนและวิธีการลงสู่ หน่วยงานปฏิบัติให้เกิดการนำไปขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริง

(๓) การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ มอบหมาย หน่วยงานรับผิดชอบหลักประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งแสดงรายการโครงการ/การ ดำเนินงานต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินการตามกิจกรรม Big Rock และส่งผล ต่อการบรรลุผลอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศและแผนการใช้จ่าย งบประมาณของแต่ละประเด็นปฏิรูปโดยระบุงเงินและที่มาของเงินงบประมาณ

(๔) คณะกรรมการฯ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ร่วมกันกำหนดแนวทางการขับเคลื่อน ประเด็นบูรณาการระหว่างแผนการปฏิรูปประเทศ โดยจัดทำความเชื่อมโยงของ กิจกรรม Big Rock เพื่อสะท้อนภาพรวมของการดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงและ สามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการระบุหน่วยงานหลักและหน่วยงาน สนับสนุนผู้มีส่วนที่รับผิดชอบที่ชัดเจน

(๕) การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock โดยขอให้ สำนักงบประมาณให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนิน โครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock เพื่อให้เกิดการแปลงแผนการปฏิรูปประเทศ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

(๖) การติดตามเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนฯ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และสำนักงานฯ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนและติดตามในระดับนโยบาย สำนักงาน ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนและติดตามในระดับปฏิบัติ รวมถึงพัฒนา

(ฉบับรับรองรายงานการประชุม)

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSUR) เพื่อรองรับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน/โครงการที่ดำเนินการภายใต้กิจกรรม Big Rock

๑.๑.๓ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้มีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานฯ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอ ดังนี้

(๑) เห็นชอบ (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอ และรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบตามขั้นตอนในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

(๒) เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ (ฉบับปรับปรุง) โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ สำนักงานฯ ร่วมกันขับเคลื่อนแผนฯ ให้บรรลุผลตามเป้าประสงค์ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดต่อไป

๑.๑.๔ การดำเนินการในระยะต่อไป

มาตรา ๖ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้าน หรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

๒. มติที่ประชุม รับทราบ

วาระการประชุมที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

วาระการประชุมที่ ๔.๑ การมอบหมายผู้แทนคณะกรรมการเข้าร่วมประชุม

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งที่ประชุมพิจารณาการมอบหมายผู้แทนคณะกรรมการฯ เข้าร่วมประชุม ตามที่ได้มีหนังสือถึง ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เพื่อเชิญเข้าร่วมการประชุมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองซึ่งกำหนดให้มีการประชุมในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑.๑ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ... รัฐสภา ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๗.๑๔/๘๔๗๘ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ เรื่อง *ขอเชิญเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ...* เพื่อพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการออกเสียงประชามติที่ผ่านมาของประเทศไทย รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ก่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นรายมาตรา

๑.๒ สำนักงาน ป.ย.ป. ได้มีหนังสือ สำนักงาน ป.ย.ป. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๕๐๑/๘๔๖ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ เรื่อง *ขอเชิญเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศช่วงปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕”* เพื่อสร้างการรับรู้และการทำความเข้าใจ และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ให้กับเครือข่าย ป.ย.ป. กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ความเห็นและประเด็นอภิปราย

๒.๑ การออกเสียงประชามติที่มีการศึกษาเทียบเคียง ในการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติฯ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส แต่ยังมีต้นแบบของประเทศอื่น ๆ ที่สามารถนำมาศึกษาเทียบเคียงเป็นต้นแบบได้ อาทิ ประเทศสวีเดนและแลนด์ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีการใช้กระบวนการออกเสียงประชามติบ่อยครั้ง เพราะประเทศมีขนาดเล็กและมักจะมีประเด็นที่โต้แย้งกันบ่อยครั้ง อย่างไรก็ตามสังคมไทยเองก็มีโอกาสที่จะเผชิญกับความขัดแย้ง พื้นฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องศึกษากลไก วิธีการ ในการออกเสียงประชามติเพื่อนำมาประยุกต์ใช้แก้ไข

(ฉบับรับรองรายงานการประชุม)

ปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ควรศึกษาแนวทางการออกเสียงประชามติ เนื่องจากมีประเด็นในการออกเสียงประชามติที่สำคัญคือการถกเถียงกับประเทศอังกฤษเกี่ยวกับสถานะของพระราชินีอลิซาเบธเป็นประมุขของประเทศออสเตรเลียหรือไม่

- ๒.๒ การออกเสียงประชามติของประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะเป็นคำถามพ่วงไปกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับประเด็นถกเถียงต่าง ๆ มีใช้การออกเสียงประชามติโดยตรง เห็นควรศึกษาประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๒.๓ เห็นควรศึกษาถึง วิธีการ แนวทาง และกลไกในการออกเสียงประชามติที่มีความหลากหลาย เนื่องจากที่ผ่านมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีหลายประเด็นที่จำเป็นต้องมีการออกเสียงประชามติอยู่บ่อยครั้ง และแต่ละครั้งมีการใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนการออกเสียงประชามติค่อนข้างสูง
- ๒.๔ เห็นควรให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองทุกท่านมีโอกาสในการแสดงทัศนะ ความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน และข้อเสนอ แนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันผ่านสื่อสาธารณะต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงสาธารณชนได้

๓. มติที่ประชุม

- ๓.๑ เห็นชอบมอบหมาย นายปกรณ์ ปรียากร ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ... รัฐสภา และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ประธานนายเจษฎ์ โทณะวณิก กรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เพื่อเป็นผู้แทนเข้าร่วมในการประชุมของ สำนักงาน ป.ย.ป. ต่อไป
- ๓.๒ เห็นชอบมอบหมายให้คณะกรรมการฯ ทุกท่านส่งความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ... ภายในวันพฤหัสบดีที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อจัดทำเอกสารประกอบการเสนอความคิดเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป

วาระการประชุมที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

วาระการประชุมที่ ๔.๒ การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งที่ประชุมทราบเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ เมื่อวันที่วันจันทร์ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ และเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) รวมทั้งจัดทำแผนการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปฯ โดยมีหน่วยงานเจ้าภาพกิจกรรม Big Rock เข้าร่วมประชุม ณ โรงแรมอามารี วอเตอร์เกต โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้
- ๑.๑ วัตถุประสงค์การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้หน่วยงานรับผิดชอบหลักได้ตระหนักถึงเป้าหมายและกระบวนการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) รวมทั้งขั้นตอนและวิธีการในการแปลงไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนร่วมกันจัดทำแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock
- ๑.๒ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศสู่การบรรลุผล ประกอบด้วย
- (๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะ มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนติดตามในระดับนโยบาย รวมทั้งให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ และพิจารณาความเหมาะสมของแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock
- (๒) หน่วยงานรับผิดชอบหลัก มีหน้าที่ในการแผนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานร่วมดำเนินการ ประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานร่วมดำเนินการ ตลอดจนรายงานผลความคืบหน้าของการดำเนินงานตามเป้าหมายของกิจกรรม Big Rock
- (๓) หน่วยงานร่วมดำเนินการ รับประเด็นที่เกี่ยวข้องไปกำหนดโครงการ/การดำเนินงานที่สามารถสนับสนุนกิจกรรม Big Rock และขับเคลื่อนโครงการ/การ

ดำเนินการดังกล่าวเพื่อบรรลุเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม Big Rock ตลอดจนรายงานผลการดำเนินการโครงการ/การดำเนินงาน ภายใต้กิจกรรม Big Rock ที่กำหนด และ (๔) สำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการฯ สนับสนุนการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ การรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาทราบ ทุก ๓ เดือน ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตลอดจนรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนการปฏิรูปประเทศ

- ๑.๓ การจัดทำแผนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ (๑) คณะกรรมการปฏิรูปและหน่วยงานรับผิดชอบหลักร่วมกันกำหนดหน่วยงานร่วมดำเนินการในการขับเคลื่อนขั้นตอนของกิจกรรม Big Rock ทั้งนี้ หน่วยงานร่วมดำเนินการต้องมีโครงการสนับสนุนกิจกรรม Big Rock (๒) ระบุเป้าหมายย่อย (MS) ซึ่งแปลงจากขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock ในเล่ม (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยเรียงลำดับขั้นตอนตามระยะเวลาแล้วเสร็จ ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามขั้นตอนในเล่มฯ ทั้งนี้ ขั้นตอนที่แปลงจากในแผนฯ ไปสู่เป้าหมายย่อย (MS) อาจจะมีมากกว่า ๑ เป้าหมายย่อย (MS) และระบุช่วงระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการดำเนินการของในแต่ละเป้าหมายย่อย และ (๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก/หน่วยงานร่วมดำเนินการร่วมกัน ระบุรายละเอียดของโครงการ/การดำเนินการที่รองรับเป้าหมายย่อย (MS) โดยหน่วยงานร่วมดำเนินการทุกหน่วยงานจำเป็นต้องมีโครงการ/การดำเนินงานในการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock

๑.๔ การดำเนินงานระยะต่อไป

กำหนดการ	รายละเอียด
๑๕ มกราคม ๒๕๖๔	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักส่งแผนขับเคลื่อนฯ มายัง สศช.
ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๔	คณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบแผนขับเคลื่อนฯ แล้วเสร็จ
ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔	สศช. นำข้อมูลรายละเอียดของแผนขับเคลื่อนฯ เข้าสู่ระบบ eMENSUR
ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๔	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก และหน่วยงานร่วมดำเนินการ เฉพาะที่ระบุไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ บันทึกรายละเอียดข้อมูล M๑-M๕ ของโครงการปี ๒๕๖๔ ภายใต้กิจกรรม Big Rock ที่กำหนด
ภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๔	หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานรอบสิ้นไตรมาส ๒ (M๖) ของทุกโครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock

๒. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา ดังนี้ (๑) มอบหมายกรรมการฯ รับผิดชอบในการพิจารณาให้ความเห็นและตรวจทานแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ทั้ง ๕ กิจกรรมตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักเสนอ (๒) พิจารณากำหนด หน่วยงานร่วมดำเนินการ เป้าหมายย่อยของกิจกรรม Big Rock และแนวทางหรือลักษณะของโครงการประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ของทั้ง ๕ กิจกรรม ในเบื้องต้น และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ประสานหน่วยงานผู้รับผิดชอบเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ต่อไป

๓. ความเห็นและประเด็นอภิปราย

- ๓.๑ ระบบการเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Vote) และระบบบัตรใบเดียวถือได้ว่าเป็นปฏิรูปการเมืองไทยในระดับหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะการปฏิรูปพรรคการเมืองและการเลือกตั้งซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยพรรคการเมืองแต่ละพรรคจำเป็นต้องลงพื้นที่ขับเคลื่อนเพื่อสร้างความนิยมอยู่ตลอดเวลา

- ๓.๒ แนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยภาครัฐไม่สามารถตามสถานการณ์ทางการเมืองที่มีการขับเคลื่อนอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในปัจจุบันได้ ประกอบกับฝ่ายความมั่นคงของภาครัฐเริ่มมีมุมมองว่ากระแสการชุมนุมทางการเมืองเริ่มอ่อนแอลง ซึ่งยังคงเป็นมุมมองในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับกายภาพเป็นหลัก ทั้งนี้ มุมมองการแก้ไขปัญหาทางการเมืองแบบใหม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระแสการชุมนุมที่นำไปสู่ความคิดของประชาชนโดยจะเห็นได้ว่ากระแสความคิด การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ยังคงมีอยู่และขยายวงกว้างอย่างต่อเนื่อง
- ๓.๓ แนวคิดในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองปัจจุบัน มี ๒ แนวทาง คือ แนวทางการรัฐประหาร และแนวทางสันติวิธี โดยควรประกอบด้วยหลัก ๕ ประการ ได้แก่ (๑) หลักสันติวิธี (๒) หลักประนีประนอม (๓) หลักความจริง (๔) หลักเหตุผล และ (๕) หลักความตรงไปตรงมา ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ อาทิ ปัญหาการชุมนุมทางการเมือง ข้อเรียกร้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปสถาบัน
- ๓.๔ การแสดงความคิดเห็นที่เป็นกลางทางการเมือง เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเนื่องจากเป็นเรื่องของมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างกัน โจทย์ที่สำคัญในปัจจุบัน มี ๒ ประการ ได้แก่ (๑) ข้อเสนอของอาจารย์นักวิชาการ เกี่ยวกับ Royal Hegemony และ (๒) ปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศ จึงเห็นควรเสนอให้มีแนวทางในการสร้าง Royal Hegemony และการตอบโต้แนวรบด้านสื่อต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีบุคคลทั้งในและต่างประเทศที่ได้ใช้ช่องทางดังกล่าวในการเผยแพร่ข่าวสารประเด็นต่าง ๆ ของประเทศไทยอย่างกว้างขวาง
- ๓.๕ การเปลี่ยนแปลงประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาจากพรรค Republican เป็นพรรค Democrat จะส่งผลกระทบต่อการเมืองไทยอย่างแน่นอน เนื่องจากแนวคิดของ Republican อยู่บนพื้นฐานความต้องการให้ประเทศต่าง ๆ เป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นและกิจการภายในประเทศพันธมิตร ในขณะที่พรรค Democrat มักจะให้ความสำคัญกับการผลักดันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทยในปัจจุบัน
- ๓.๖ การปฏิรูประบบราชการจะเป็นการยกระดับรัฐไทยให้มีการดำเนินการกันอย่างบูรณาการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากโครงสร้างรัฐไทยในปัจจุบันค่อนข้างซับซ้อน อีกทั้งปัญหาทางการเมืองของไทยส่วนใหญ่เกิดจากนักการเมืองโดยอ้างการเป็นตัวแทนของประชาชน และการแก้ไขปัญหารัฐต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ยังไม่ทันท่วงที
- ๓.๗ ควรนำความคิดเห็นในที่ประชุมของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไปประมวลและวางเป็นกรอบแนวทางเพื่อให้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบกิจกรรม Big Rock นำไปเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายกิจกรรม Big Rock ในแต่ละกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม
- ๓.๘ เห็นควรให้มีการเชิญหน่วยงานที่มีข้อมูลข่าวสารทางการเมือง อาทิ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเท็จจริงทางการเมือง รวมทั้งเห็นควรเชิญกลุ่มนักวิชาการที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเมืองไว้ อาทิ กลุ่มนักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อไป
๔. มติที่ประชุม
- ๔.๑ เห็นชอบการมอบหมายกรมการฯ รับผิดชอบในการพิจารณา ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ตามที่หน่วยงานรับผิดชอบหลักเสนอ ดังต่อไปนี้

(ฉบับรับรองรายงานการประชุม)

กิจกรรม Big Rock	กรรมการฯ ผู้รับผิดชอบ
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	(๑) นายวุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์ (๒) นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (๓) พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทุกระดับ	(๑) นายอนุสรณ์ ลิ้มมณี (๒) นายสุภาพ คลีขจาย
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ	(๑) นายวุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์ (๒) นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ (๓) นายธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง	(๑) นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (๒) นายเรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (๓) นายนครชิต สิงหเสนี
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป	(๑) นายอนุสรณ์ ลิ้มมณี (๒) นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม (๓) นายเชษฐา โทณะวนิก (๔) นายธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

ทั้งนี้ การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นอำนาจของที่ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

๔.๒ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ประสานขอเข้าพบ นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหารือเกี่ยวกับการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock กับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต่อไป

วาระการประชุมที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งที่ประชุม ตามที่คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบกำหนดวันและเวลาของการจัดการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเป็นทุกวันอังคารที่สองของเดือน เวลา ๐๙.๓๐ น. นั้น การประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ จะจัดขึ้นในวันอังคารที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔

๒. มติที่ประชุม รับทราบ

เลิกประชุม เวลา ๑๑.๓๐ น.

(นายกฤตกร เชษฐชัยวงศ์)
ผู้ช่วยเลขานุการฯ
ผู้จัดบันทึกการงานการประชุม

(นายวันฉัตร สุวรรณกิตติ)
กรรมการและเลขานุการฯ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม